

Sögüt

Türk Edebiyatı Dergisidir

YIL 5 - SAYI 31

OCAK - ŞUBAT 2025

(İki ayda bir yayımlanır)

KURUCUSU

Nevzat Kösoğlu

**ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş. ADINA
İMTİYAZ SAHİBİ**

Ertuğrul Alpay

**ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.
GENEL YAYIN YÖNETMENİ**

Göktürk Ömer Çakır

BASKI

Çınar Matbaacılık ve
Yayın Sanayii Ticaret Ltd Şti
Yüzyıl Mah. Matbaacılar Cad.

Ata Han Nu: 34 K: 5

Bağcılar-İstanbul

Tel: (0212) 628 96 00

Sertifika Nu: 45103

YILLIK ABONELİK BEDELLERİ

2025 Yılı Abonelik Bedeli-1850 ₺

ISSN

2687-6523

ABONELİK

www.sogutdergisi.com/abonelik

SÖĞÜT DERGİSİ

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Sinan Terzi

YAYIN KURULU

Asuman Demir Yılmaz

Feyza Ay

M. Tuğrul Çolak

Rana Senanur Doğan

DANIŞMA KURULU

Ayşegül Büşra Paksoy

Bahtiyar Aslan

Cengizhan Orakçı

Oğuzhan Murat Öztürk

Senail Özkan

Şerif Aydemir

İLETİŞİM

sogut@otuken.com.tr

GRAFİK TASARIM

Ötüken

Abonelik bağlantısına
gitmek için kare
kodu telefonunuza
okutabilirsiniz.

Sögüt'te neşredilen nesir ve şiirlerin tüm yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Matbu veya dijital başka mecralarda kullanımları, yayınevinin iznine tabidir.

Sevgili Sögüt ailesi, yazılarınızı Times New Roman fontunda, 12 punto, 1.15 satır aralığında iki yana yaslı bir şekilde gönderebilirsiniz. Referans vereceğiniz metinler için Chicago dipnot ve kaynakça sistemini kullanmanızı rica ederiz.

Söğüt, 6. yılına giriyor bu sayıyla. Tam beş yılı, otuz dolu dolu sayıyla geride bıraktık. Pek çok emekle, yüzlerce isimle hazırlanan koca bir külliyat bahsettiğimiz. Türk edebiyatında kendi türkümüzü söyleme kavgasında yanımızda olan, bizimle birlikte bu heyecanı yüreğinde hissedip destek veren tüm okurlarımıza müteşekkirimiz. Söğüt'ün kurucusu merhum Nevzat Kösoğlu'nun 1968 yılında yayımlanan ilk dönem, ilk sayımızda söylediği gibi;

“Bir türkü tutturmuşsun. Adı TÜRKİYE! Bugün bazılarınca pek bayat sayılan bir türkü! Varsın olsun, aldırmiyorum bile! Saçlarımı kesseler, kollarımı budasalar, köklerimi kazısalar ben, yine türkümün peşindeyim. Bu türkü, ŞAHISLARLA KAİM DEĞİLDİR! Bugün beni yeşertenler, yarın birer fani olacaklar; o zaman bana sahip çıkanlar olursa, bu defa onların sularıyla beslenecek, onların elinde türkümü çağıracağım. Kimse bana bakmazsa, o zaman bugüne dek aldığım suyun son damlasını harcayana kadar o türküyü çağıracağım! O türkü ki idealistlerden başka çağıranı yoktur, dinleyeni yoktur!”

Bugün biz varız, yarın da gelenler olacaktır. Söğüt, bu toprakların türkülerini söyleyenlerin ellerinde gübr bir ormana dönecek, muradını, derdini kendince dile getirecektir. Nice sayılara, nice yıllara...

Bu sayımızda kapağa taşıdığımız isim Edebiyat tarihçilerinin “aslında tek Fecr-i Âtî şairidir” dedikleri Ahmet Haşim. Geniş bir dosyayı

kalemine itimat edilen isimlerle hazırladık. Yine arşivlik bir iş oldu. Editörümüz Rana Senanur Doğan'a özel teşekkür borçluyuz.

Yine bu sayının özel hazırlıklarından biri de Tema dosyası için yapıldı. Şairlere şiir değil yazı yazdırdık bu sefer. 2000'li yılların ilk çeyreğindeki Türk Şiirini birbirinden kıymetli yazılar ve geniş bir soruşturma ile okurlarımıza takdim ediyoruz. Bu dosyanın da aslan payı şiir editörümüz M. Tuğrul Çolak'ın. Dergimizde yayımlanan şiirlerde olduğu gibi...

Söğüt'ün günümüz edebiyatına katkıları bunlarla sınırlı değildi hiçbir zaman da sınırlı kalmayacak. Editörlerimiz Feyza Ay ve Asuman Yılmaz'ın nezaretinde hikâye, deneme, inceleme alanlarında da dönemin nabzını tutmaya devam ediyoruz.

Her sayıda bize katkı vermeye devam eden yazarlarımıza da teşekkürü borç biliriz.

Ve elbette en büyük teşekkür Söğüt'ü Söğüt yapan okurlarımızdır. Bunca yıldır okuyup okutarak, abone olup duyurarak yanımızda olan dostlarımızın... Bu sayıyla birlikte www.otuken.com.tr sitemizde tekrar aktif olan abonelik sayfamızdan 2025 yılı aboneliklerinizi güncelleyebilirsiniz. Abone olun, duyurun ki Söğüt'ün türküsü en uzak yerlerde, en ağır işiten kulaklarda bile yankı lansın.

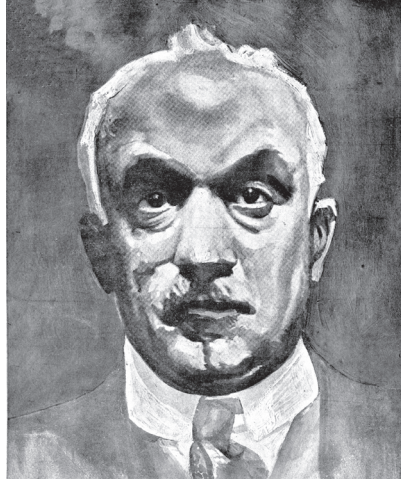
Muhabbetlerimizle...

İÇİNDEKİLER

- DOSYA:**
AHMET HAŞİM
- BEN AHMET HAŞİM
CENGİZHAN ORAKÇI / 8
- BELGE-LİK: AHMET HAŞİM
NECATİ TONGA / 22
- MELÂLİ ANLAYAN BİR HAŞİM:
ABDULLAH UÇMAN İLE
AHMET HAŞİM'E DAİR
RANA SENANUR DOĞAN / 48
- İŞİĞİN YÜKSEK SALONLARINDA:
BİR AHMET HAŞİM OKUMASI
MURAT SALDIRAY / 52
- BİR FECR-İ HAYÂL İDİ ÖMRÜM
İLTERİŞ H. KUTLU / 66
- FECR-İ ÂTİ'YE
SİĞMAYAN ŞAİR
ŞEYMA BÜYÜKKAVAS KURAN / 73
- AHMET HAŞİM'İN ESERLERİNDE
"ANNE" ARKETİPİ
RANA SENANUR DOĞAN / 76
- AHMET HAŞİM'İN
PIYÂLESİ'NE YANSIYAN SIR
FAHRİ KAPLAN / 82
- AHMET HAŞİM'İN "O BELDE"
ŞİİRİNİN PSİKANALİTİK
ÇÖZÜMLEMESİ: BİLİNÇALTI,
ARAYIŞ VE ÇATIŞMALAR
İBRAHİM AY / 88
- TEMA:**
**TÜRK EDEBİYATININ
SON ÇEYREĞİ
2000-2025: TÜRK ŞİİRİ**
- İLK ÇEYREĞE GİRERKEN
2000'LER ŞİİRİ
A. SAMET ATILGAN / 94
- 2010 SONRASI
TÜRK ŞİİRİNİN
POETİK KODLARI
M. TUĞRUL ÇOLAK / 100
- İKİ BİN YİRMİŞ BEŞ'E
UZANAN ŞİİR:
PALYATİF BAKIMDA
PLASEBO ETKİSİ
İBRAHİM DAŞ / 108
- TÜRK ŞİİRİ'NDE
YENİ BİR İZLEK:
YENİ ANLATIMCI ŞİİR
ÇAĞRI SUBAŞI / 113
- 2000 SONRASI ŞİİR
ÇEVİRİLERİ ÜZERİNE NOTLAR
SERDAR AYDIN / 119
- SANATA AÇILMIŞ DUYURGALAR:
TÜRK EDEBİYATINDA NİCELİK
VE NİTELİK YÖNÜNDEN KADIN
AYŞE NUR BİÇER / 126
- YAKIN TARİHİN POETİKASI:
2000'LERDE
EDEBİYAT DERGİLERİ
DOĞANAY DAĞLAR / 129
- SORUŞTURMA
TÜRK EDEBİYATININ SON
ÇEYREĞİ 2000-2025: TÜRK ŞİİRİ
**ALEYNA TARAN-ALİ GÜNVAR-
ALPTUĞ TOPAKTAŞ-AYŞE NUR
BİÇER-EMRE SÖYLEMEZ-ERAY
SARIÇAM-FURKAN ÇALIŞKAN-
MEHMET A. AKINCI-
MUHAMMET DURMUŞ-
ZEYNEP ARKAN / 134**
- DENEME**
- ELEŞTİRİ GÜNLÜĞÜ
ORÇUN ÜÇER / 174
- TAHTA KILIÇLI F
ATİHLER ÜLKESİ:
BAĞI TRAKYA
RECAİ DÖNMEZ / 222
- DENEME KABİNİ 2:
TEKERİNE ÇOMAK
HALİT SELİM DÖNMEZ / 252
- KENDİ GİDİP AHBAPLARI
KALAN DOST
TEKİN ŞENER / 269
- HİKÂYE**
- İNSAN APARTMANI
İSMAIL ULUÖZ / 167
- KARDEŞ KATLI REHBERİ
BİRİNCİ FASIL
HASAN ERİMEZ / 183
- BAHAR MI?
HİKMET ŞİMŞEK / 198

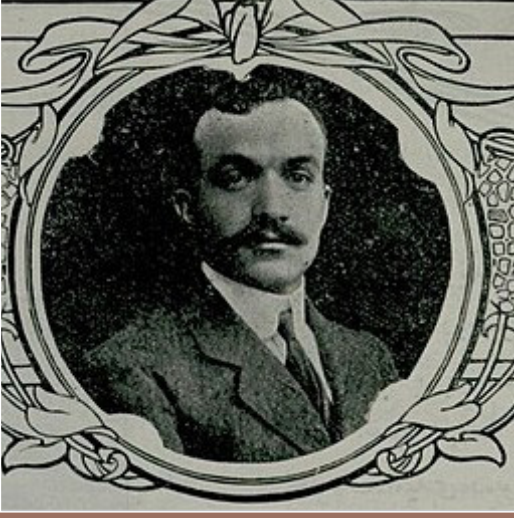
İÇİNDEKİLER

- BAŞKANIN ADAMI
HÜSEYİN KILIÇ / 205
- BELKİ BU SEFER
DİLEK ALTUNDAĞ / 215
- BENİ YENİDEN DOĞUR
FİLİZ AYDIN / 235
- BOZUK RAYLAR
GÜLNUR AŞÇI / 241
- MAHRUSA
SAFİYE BİLGİN / 246
- TEZGÂH
SÜMER TEK / 256
- ŞİİR
- SONNET 23-24:
23-24. SONE
WILLIAM SHAKESPEARE -
ALİ GÜNVAR / 165
- TWO HANDS
İKİ EL / 173
ANNE SEXTON -
MUHAMMET DURMUŞ
- DAHA POSTMODERN
ZAMANLARA DOĞRU
ZÜMRÜT KARABUDAK / 182
- USLU ÇOCUK
EDEBİYATIYLA
BÜYÜYEN BİREY / 189
YAKUP DİKER
- SAVUNMA ÇİÇEKLERİ
UĞUR ŞERBETÇİ / 197
- ARAMIZDA BİR GÜL
TANER SARITAŞ / 201
- YALNIZLIĞI MUKADDER
GÖRÜNEN İNSANIN
KURTULUŞU / 204
SÜREYYA ALTUNKARA
- DİVAN İŞLEMELİ TARİH
M. TUĞRUL ÇOLAK / 214
- KÜT
ELİF YILDIZ / 220
- NARDENK
ÇAĞRI SUBAŞI / 233
- CESETLER
MASALLARA AIT
BİLGEHAN TUĞRUL / 239
- HAYIR, KÖR DEĞİL
BATUR OZAN TOĞAY / 245
- YARIN BİR BAŞKA
KALABALIKTAN
ÇIKAGELECEKSİN / 251
BATUHAN ÇAĞLAYAN
- RÜYADA SANSÜR
AHMET B. TAMU / 261
- İNCELEME
- DANS FELSEFESİ RİLKE'NİN
RAKKASE SONESİ
VE VALERY'NİN / 148
RUH VE DANS DİYALOGU
SENAİL ÖZKAN
- MUSTAFA İSEN'İN
"ÖZLENEN ŞEHİRLER"İNDE
BİR CEVELAN / 190
ERSİN BAYRAM
- BİR ANLAMDA BULUŞMAK:
GÜLÜN İÇİNDE / 202
BÜLBÜL SESİ VAR
AYŞE ŞAHİN
- "ÖLÜ KIRLANGIÇLAR"A
DAİR / 262
NAZIM PAYAM

DOSYA:
AHMET HAŞİM

BEN AHMET HAŞİM

■ CENGİZHAN ORAKÇI

*“Seyreyledim eşkâl-i hayâtı
Ben havz-ı hayâlin sularında,
Bir aks-i mülevvendir onunçün
Arzın bana ahcâr u nebâtı.”*

Bağdat'ta doğdum. Doğumumla ilgili edebiyat tarihçileri değişik tarihler verseler de doğrusunu Kaya Bilgegil Hoca bulup yazmıştı. Bu tarih de 1887'dir. Annem Sare Hanım, babam Âlûsizade Ârif Hikmet Bey'dir. Annem öldüğünde yedi yaşındaydım. Öksüzlüğün bende derin yaralar açacağını nereden bilebilirdim. Bu açılan yara bir daha da kapanmayacakmış meğer. Annem hastalıklı ve mutsuz bir kadındı; Bağdat'ın bunaltıcı yaz akşamlarında elimden tutar Dicle kıyılarında birlik-

BELGE-LİK: AHMET HAŞİM

■ NECATİ TONGA

Ahmet Haşim'in 1919'da çekilmiş, sicil dosyasında yer alan fotoğrafı. Haşim bu fotoğrafın çekildiği dönemde Sanayi-i Nefise Mektebi'nde bediiyat ve mitoloji muallimi olarak görev yapmıştır.

Ahmet Haşim'in babası Arif Hikmet Bey, Bağdat'ın kadim ailelerinden Alusizade sülalesine mensup olan Arif Hikmet Bey, Fizan mutasarrıfı olarak görev yapmıştır. Arif Hikmet Bey, eŐinin ölümü üzerine Ahmet Haşim'i İstanbul'a getirmiş ve akrabalarının yanına yerleŐtirmiŐtir. (Mülkiye Mecmuası'ndan).

Ahmet Haşim'in çocukluğunda çekilmiş bir fotoğrafı. Muhtemelen Dicle kıyılarında annesiyle gezdiği dönemde çekilmiş bir fotoğrafı. Haşim kısa bir süre sonra annesini kaybedecek ve anne hasretini ömrü boyunca bütün ruhunda hissedecektir. (Mülkiye mecmuasından.)

MELÂLİ ANLAYAN BİR HAŞİM: ABDULLAH UÇMAN İLE AHMET HAŞİM'E DAİR...

■ RÖPORTAJ: RANA SENANUR DOĞAN

Öncelikle Ahmet Haşim'i "Ahmet Haşim" yapan meselelerden bahsetmek isteriz. Galatasaray Lisesi'nin Türk edebiyatının önemli edebî mahfillerinden birisi olduğunu biliyoruz. Haşim'in bu liseden nasıl beslendiğinden biraz bahsedebilir misiniz?

O devrin liseleri bugünkü liselerden çok farklıdır; hele Galatasaray Lisesi benzerlerinden çok farklı bir okuldur. Ahmet Haşim Galatasaray Lisesi'nde okurken hocaları arasında başta Servet-i Fünûn ve Millî Edebiyat'ın önemli isimlerinden biri Ahmet Hikmet Müftüoğlu vardır. Burada onun doğuştan gelen şiir yeteneğini ve zevkini geliştiren ilk tesir edebiyat hocaları Ahmet Hikmet Müftüoğlu'ndan gelir. Ayrıca okul

İŞİĞİN YÜKSEK SALONLARINDA¹: BİR AHMET HAŞİM OKUMASI

■ MURAT SALDIRAY

*“Melankoli bir nefis [psyche] meselesi değil bir ruh [soul] meselesidir.
Bu nedenle o, daima psikiyatristlerden ziyade
filozofların ve şairlerin ilgisini çekmiştir.
Aliya İzzet Begoviç²*

¹ Yazının başlığını Lale Müldür’ün kendi şiiri ve kuşağı hakkında yazdığı ve en az Haşim’in “Şiir Hakkında Bazı Mülâhazalar” yazısı kadar önemli gördüğüm yazısından aldım. Bir şiirsel devri açıp bir diğerini kapatmak ve şiirin hakiki bir savunmasını yapmak bakımından bu iki yazının birlikte okunması gerektiğini düşünüyorum. (Lale Müldür, *Anne Ben Barbar Mıyım?*, Edebi Şeyler, İstanbul, 2013, s.119.)

² Aliya İzzet Begoviç, *Özgürlüğe Kaçışım Zindandan Notlar*, (Çev.: Hasan Tuncay Başoğlu), Klasik Yayınları, İstanbul, 2017, s.8.

“BİR FECR-İ HAYÂL İDİ ÖMRÜM”

■ İLTERİŞ H. KUTLU¹

Doğacak *Gün*'e...

Ahmet Haşim'in "Bir Günün Sonunda Arzu" şiiri hem bireysel bir duyarlılığı hem de doğa ile insan arasında kurulan estetik bir bağın incelikli bir yansımaları sunar. Bu şiir, empresyonist bir tablo gibi, renklerin ve ışığın hafif titreşimleriyle insan ruhunun en derin köşelerine dokunmayı başarır. Şair, duylara hitap eden imgeleriyle hem fiziksel hem de ruhsal bir deneyim yaratır. Şiirdeki her bir dize, Ahmet Haşim'in poetikasının temellerini oluşturan doğayı bir tema değil, bir hâl olarak ele alma yaklaşımını güçlü bir şekilde ortaya koyar.

Doğanın tasviriyle başlayan şiir, okuyucuyu bir gün batımının me-

¹ Öğr. Gör. Dr., Başkent Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü.

FECR-İ ÂTİ'YE SIGMAYAN ŞAİR

■ ŞEYMA BÜYÜKKAVAS KURAN

Ahmet Haşim adını anınca Fecr-i Âti topluluğunun hatırlanması bu yazının ortaya çıkış sebebidir. Fecr-i Âti, Türk edebiyatında 1909-1912 yılları arasında faaliyet gösteren, Servet-i Fünûn'un devamı niteliğinde eserler üreten gençlerden oluşan bir topluluğun adıdır. Balkan Savaşları'nın patlak vermesi, ülkenin içinde bulunduğu mecburiyetler, bu toplulukta yer alan gençlerin de Millî Edebiyat çizgisinde ilerlemesini gerekli kılar. Fecr-i Âti'den bize kalan "Sanat şahsi ve muhteremdir" anlayışı ve bu anlayışı ömrünün sonuna kadar devam ettiren Ahmet Haşim adıdır.

Fecr-i Âti grubundaki gençler faaliyete başladıkları sırada Ahmet Haşim, sanat hayatının *Şi'r-i Kamer* ve *Göl Saatleri* devresindedir. *Şi'r-i Kamer*'de Dicle kıyılarında geçen çocukluğu, annesi, çöllere, annesinin

AHMET HAŞİM'İN ESERLERİNDE “ANNE” ARKETİPİ

■ RANA SENANUR DOĞAN

Çocukluğumda kaybolduğum *o belde*; anneme... Dünya ilk andan itibaren karmaşık ve anlamlandırması güç bir bilmece gibi insanoğlunun karşısında öylece duruyor. Hayatı bir boşluğu doldurur gibi çevremizden, ilk vatanımızdan, köklerimizden aldığımız bilinçle inşa ediyoruz. Anlamlandırmak için kimi zaman geçmişten gelen tecrübelerle ihtiyaç duyuyoruz. Zira tecrübe erdemli insanlar için hayat bilmeceğinde verilmiş bir kopya gibi, deneyimlemekten bilmenin en kestirme yoludur. Bu geriye dönüşlerin ilk durağı da yolculuğun başına, ilk hale ve ilk durağa kadar gidebiliyor.

İlk defa Platon tarafından kullanılan “arketip” kavramının sözlükteki karşılığı “kök, örnek”¹, “asıl”, “numune”, “özgün”, “model” ola-

¹ Türk Dil Kurumu Sözlüğü, “arketip” maddesi. <https://sozluk.gov.tr/>

HAŞİM'İN PİYÂLE'SİNE YANSIYAN SIR

■ FAHRİ KAPLAN

Ahmet Haşim, şiirinin çizdiği hayal ve imaj dünyasıyla halis şiiri talep eden okurların dikkatini çekmiş bir şairdir. *Piyâle* adını verdiği ikinci şiir kitabının başında “Şiir Hakkında Bazı Mülâhazalar” yazısıyla adeta poetikasını ortaya koyan Haşim, bu kitabının ilk şiiri olan “Mukaddime”de de okura sunduğu “Piyâle”nin özelliklerine işaret eder:

*“Zannetme ki güldür, ne de lâle,
Âteş doludur, tutma yanarsın
Karşında şu gülgûn piyâle...*

*İçmişti Fuzûlî bu alevden,
Düşmüştü bu iksîr ile Mecnûn
Şi'rin sana anlattığı hâle...*

AHMET HAŐIM'İN “O BELDE” ŞİİRİNİN PSİKANALİTİK ÇÖZÜMLEMESİ: BİLİNÇALTI, ARAYIŞ VE ÇATIŞMALAR

■ İBRAHİM AY

Ahmet Haşim, özellikle bireyin içsel dünyasına, ruhsal çatıőmalarına ve melankolik duygularına odaklanmış bir Şairdir. Onun Őirlerinde, dıő dünyadaki somut gerçeklikler ile bireyin bilinçaltındaki arayıőlar, derinlemesine bir Şekilde iç içe geçmiőtir. Bu bağlamda, Haşim'in “O Belde” adlı Şiirini psikanalitik bir açıdan incelediğimizde, Őairin bilinçaltındaki baskılanmış arzular, içsel huzur arayıőı ve ruhsal çatıőmaların Şiir aracılığıyla nasıl dıőa vurduğunu görmek mümkündür. Şiir, idealize edilmiş bir dünya arayıőı, bastırılmış duyguların yüzeye çıkıőı ve içsel bir çözölme süreci olarak yorumlanabilir.

İdealize Edilen Gerçeklik ve Huzur Arayıőı

Ahmet Haşim'in Şiirinin en belirgin temalarından biri, idealize edilmiş bir yer olan “o belde”nin tasviridir. Bu “belde”, Őairin içsel huzur arayıőının bir yansımasıdır ve fiziksel olarak var olmayan, yalnızca bi-